

Obsah:**Kmotrovství***P. Vojtěch Kodet, O.Carm.* . . . . . 1**Být pokřtěn – v Mojžíše?***P. Ivan Hruška, O.Carm.* . . . . . 5**Komunita a naděje***Jean Vanier* . . . . . 6**Dokument „Pro vás jsem se narodila“ (5. část – dokončení)**

Kritéria pro rozvržení tereziánské četby a konkrétní návrhy . . . 16

Kmotrovství

*P. Vojtěch Kodet, O.Carm.*¹

Přijali jsme za svůj našimi biskupy vyhlášený program přípravy na jubileum příchodu svatých Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu. V roce 2013 tomu bude 1150 let. Témata pro jednotlivá léta byla stanovena takto:

přípravný rok – slovo Boží,

1. rok (2011) – křest (vrcholem měla být obnova křestního slibu o Velikonocích),
2. rok (2012) – biřmování (s obnovou biřmování o letnicích),
3. rok (2013) – eucharistie (s důrazem na oslavu svátku Těla a Krve Páně).

Na závěr tříletí se má v naší českomoravské církevní provincii konat eucharistický kongres.

Kmotr – při vyslovení tohoto slova se nevěřícím lidem kolem nás vybaví nejspíše film toho jména (z roku 1972), gangsterské drama, natočené podle stejnojmenného románu Maria Puza, film, o němž se říká, že patří mezi přelomová díla tzv. Nového Hollywoodu. Ovšem svůj domov a svůj původní význam má slovo kmotr v církvi.

Dnešní církevní zákoník používá pro označení kmotra důsledně slovo *pater*, které původně znamenalo „ručitel“ nebo „přímluvce“, ale latina zná také slovo *compater* – doslova přeloženo: „spoluotec“ – s ženskou obdobou *commater*. Z tohoto slova *commater* pochází naše české „kmotra“, „kmotr“, někde nářečně kmoch nebo ve zdvořilosti kmocháček, kmotřička. Křtěný či biřmovaný člověk je vůči svému kmotru nazýván kmotřenec či kmotřenka. (Slovo kmotřenka není ale užíváno jednoznačně: je třeba ostrážitosti, někteří jím označují kmotru.)

1 Přinášíme vám přepis přednášky P. Vojtěcha Kodeta, kterou pronesl v rámci tzv. farního dopoledne v neděli 23. října 2011 pro farnost v Praze – Liboci.

Krátké nahlédnutí do historie

Kořeny kmotrovství sahají do předkřesťanského židovství. Tehdy byli při přijímacích obřadech proselytů (konvertitů z pohanství k židovství) vyžadováni tři svědkové. Ti měli také vykonávat určitou službu při křtu proselytů a při jejich výuce. S takovými ručiteli se pak setkáváme i při křtu v raně křesťanském prostředí. I tam vystupují jako svědkové křtu a pomocníci při křtu.

Postupně bylo pak kmotrovství zavedeno také při křtu dětí, který se udílel na základě víry rodičů. Svátý Augustin (354-430) ale znal tento zvyk jen ve výjimečných případech.

Nešťastný vývoj nastal v následujících staletích: kmotři postupně přebírali při křtu všechny úlohy rodičů, kteří často křtu svého dítěte ani nebyli přítomni. Zvláště při křtu dětí kmotr přijímal závazek, kterým dával záruku:

- že bude o dítě pečovat v případě, kdyby ztratilo rodiče;
- že bude rodičům pomáhat při výchově dítěte – nejen náboženské;
- že se bude s dítětem stýkat, aby se stali přáteli a aby mu mohl být člověkem důvěrně blízkým a rádcem;
- že se bude za kmotřence modlit;
- že bude dohlížet na to, aby kmotřenec plnil své náboženské povinnosti (účast na nedělní mši, příprava a přijetí svátosti smíření, první svaté přijímání, biřmování).

Reforma, vycházející z Druhého vatikánského koncilu, položila při křtu dětí znovu hlavní důraz na roli rodičů. Úvod k obřadu křtu malých dětí doslova říká: „*Ze samého řádu stvoření vyplývá, že služba i poslání rodičů při křtu dětí má větší důležitost než poslání kmotrů*“ (čl. 5). Tento důraz vyžaduje, aby se rodiče na křest dítěte připravovali, nebo byli připravováni, a také aby se křtu dítěte aktivně účastnili. Citujme z téhož čl. 5 odst. 3:

Rodiče dítěte totiž mají při udělování křtu opravdu důležité poslání. Především mají slyšet vážná připomenutí kněze a podílet se na společně modlitbě ostatních přítomných věřících. Kromě toho však sami vykonávají při udílení křtu tyto služby:

- a) veřejně žádají o křest dítěte;*
- b) po knězi i oni žehnají dítě na čele znamením kříže;*
- c) zříkají se satana a vyznávají víru;*
- d) přinášejí dítě ke křestnímu prameni (především matka);*
- e) drží rozžatou svíci;*
- f) dostávají požehnání, které je zvlášť učeno matce a otci.*

Je třeba otevřeně říci, že již v první polovině 20. století se v našich zemích kmotrovství při křtu i při biřmování stalo něčím povětšinou ryze formálním. Pouze jakousi čestnou funkcí. Vlastní obsah kmotrovství se zcela vytratil.

V dnešní době se snažíme o návrat k původnímu významu kmotrů. Při křtu dětí má kmotr převzít společně s rodiči zodpovědnost za výchovu dítěte ve víře. *„Také při křtu dítěte má být kmotr. Zastupuje duchovně rozmnoženou rodinu dítěte a zastupuje i církev jako matku. Je-li potřeba, má pomáhat rodičům, aby dítě dospělo k vyznávání víry slovem i životem.“*² Tam, kde je to zvykem, kmotr v okamžiku křtu pokládá na dítě svou pravou ruku. Při křtu dospělých se od kmotra žádá: *„měl by se podílet alespoň na závěrečné přípravě na křest a potom podporovat svého kmotřence k vytrvalosti ve víře i v křesťanském životě.“* A při obřadu má ještě před křtem dosvědčit víru kmotřence. Podobně mluví o úkolu kmotrů Katechismus katolické církve v čl. 1255.

Foto Jindra Hubková

Jaké předpoklady by kmotr měl mít

Pokusme se uvést je v krátkém výčtu:

- kmotr má být vybrán katechumenem nebo rodiči či zástupci dítěte (příp. farářem, křtitelem);
- musí být schopný a ochotný úkol kmotra převzít (mít tento úmysl v duchu církve);
- musí mu být alespoň 16 let, přičemž sám již přijal iniciační svátosti (křest, biřmování a eucharistii), člen katolické církve, žijící odpovídajícím způsobem podle víry;
- nemá to být otec nebo matka křtěného dítěte;
- má být jeden kmotr nebo kmotra nebo pár (muž a žena);
- nekatolík může být přizván pouze jako druhý kmotr – jako tzv. svědek křtu;
- je-li to možné, má být stejný kmotr při křtu dítěte i pak při pozdějším biřmování.

2 Tamtéž, *Všeobecný úvod k Uvedení do křesťanského života*, čl. 8, str. 11.

Ve starověké církvi byly křest a biřmování udílány již dospělým katechumenům a tedy zároveň. Později, když byly udílány odděleně, doporučovalo se zvolit si k biřmování jiného kmotra. Dnes jsme se vrátili k prvotnímu pojetí. Tak to požaduje i Katechismus katolické církve: „*Je vhodné, aby si kandidáti pro biřmování, tak jako pro křest, našli duchovní pomoc kmotra nebo kmotry. Doporučuje se, aby to byla táž osoba, která byla vybrána pro křest, aby se lépe zdůraznila jednota obou svátostí*“ (čl. 1311).

U biřmování je ale možné, aby rodiče sami jako kmotři přivedli své dítě k biřmování. Je pochopitelné, že si katechumen nebo kandidát biřmování za kmotra volí toho, kdo mu pomáhal na cestě víry.

Co je úkolem kmotra?

Kmotr tedy především dává záruku za pokřtěného (že jeho příprava byla upřímná a dostatečně intenzivní) a uvádí jej následně do živé a žité víry, do života podle evangelia, do praxe svátostného života, do života modlitby a žití ze slova Božího, do života víry, naděje a lásky, do života v církvi a do služby v církvi (do života z Ducha svatého).

Právě tento *mystagogický* rozměr kmotrovství bývá největším úskalím při naplňování úkolu, který na sebe kmotr bere. Mystagogií rozumíme uvedení do prožívání tajemství; do hlubokého vnitřního pochopení skutečnosti a s tím spojené praxe. Slovo mystagogie znamená „zasvěcení“ a obecně jím bylo označováno období, navazující na iniciaci. Od 4. století se pojem mystagogie užíval i pro péči církve o neofyty (nově pokřtěné). Přijetím iniciačních svátostí – křtu, biřmování a eucharistie – byli začleněni do společenství církve a pak následně – v období mystagogie – byli hlouběji uváděni do křesťanského života.

Připomeňme si: podobně jsme všichni, celé společenství církve, v průběhu liturgického roku stále hlouběji uváděni do tajemství Kristova! Když ve Sk 8,26n. jáhen Filip oslovuje etiopského dvořana a položí mu otázku: „*Rozumíš tomu, co čteš?*“ dostává se mu odpovědi: „*A jak bych mohl, když mne nikdo neuvede?*“ (Tak doslovně dle řeckého textu.) V řečtině je tu užito tvaru slovesa *hodegein* – vést. Od toho je odvozen termín *hodegetika* – nauka o duchovním vedení.

Uvádění do života s Bohem je spíše *svědectví* než vyučování. Srovnajme evangelijní zmínky o takovém svědectví při povolání apoštolů: Ondřej přivedl k Ježíšovi Petra (Jan 1,40-42), Filip Natanaela (Jan 1,45-46). Víra a láska k Bohu se předávají *od srdce k srdci*. To předpokládá ochotu a schopnost sdílet se o životě s Bohem. Jak konkrétně? Jak konkrétně mezi Vámi a Vašimi kmotřenci?

(Na přednášku navázala diskuse.)

Být pokřtěn – v Mojžíše?

P. Ivan Hruša, O.Carm.

V článku o předobrazech křtu ve Starém zákoně¹ byla zmíněna novozákonní perikopa 1 Kor 10,1-6 a bylo podotknuto, že: „Pavel tu sice mluví o předobrazu ve smyslu napomenutí, ale ve v. 1-2 a 4 spojuje přechod Rudým mořem a křest v Mojžíše s Kristem.“ V poznámce pod čarou bylo slíbeno, že se k nezvyklému slovnímu spojení „křest v Mojžíše“ vrátíme v samostatném článku. V původním řeckém textu Nového zákona se vícekrát setkáváme se slovním spojením *baptizó eis* „pokřtít, ponořit do (někoho, něčeho)“. Uveďme si všechny výskyty tohoto spojení v Novém zákoně přesně:

Mt 28,19

... křtíte je ve jméno Otce i Syna i Svatého Ducha.

Sk 19,3

Řekl: „V co jste byli pokřtěni?“ A oni odpověděli: „V Janův křest.“

Sk 19,5

Když to uslyšeli, dali se pokřtít ve jméno Pána Ježíše.

Řím 6,3

Nevíte, že my, kteří jsme byli pokřtěni v Krista Ježíše, jsme byli pokřtěni v jeho smrt?

1 Kor 1,13

Byli jste pokřtěni v Pavlovo jméno?

1 Kor 1,15

... aby někdo neřekl, že jste byli pokřtěni v mé jméno.

1 Kor 10,2

... a všichni byli pokřtěni v Mojžíše.

1 Kor 12,13

... my všichni jsme byli pokřtěni v jedno tělo.

Gal 3,27

Kdo jste totiž byli pokřtěni v Krista, oblékli jste se v Krista.

Jak vysvítá z uvedených citátů, zaznívá v novozákonní řečtině ve výrazu *baptizó*, překládaném jako „pokřtít“, v souvislosti se křtem ještě původní význam tohoto slovesa, totiž „ponořit“. V češtině, stejně jako v řečtině, se toto sloveso pojí s předložkou „do“ (řecky *eis*); tedy ponořit do něčeho/někoho.

Poněkud zvláštní formulaci přináší verš Sk 19,3: „být pokřtěn v křest“, „být ponořen do ponoření“. V tomto případě má předložka *eis* spíše význam českého sedmého pádu: „být pokřtěn křtem“, „být ponořen ponořením“. Celý výraz odráží semitský způsob vyjadřování, které s oblibou spojuje podstatné jméno a sloveso odvozené od stejného kořene nebo s příbuzným významem: ponořit ponoření, jít cestu.

Jde-li o obřad křtu, zahrnuje „ponoření“ dvojí rovinu, fyzickou a přenesenou: ponoření do vody je zároveň ponořením do (jména) osoby. Křestní ponoření „do jména N.“ by se snad dalo opsat takto: „Ponořuji tě (do vody) s odvoláním na jméno N. (Otce i Syna i Ducha Svatého, Krista, Pavla, Mojžíše).“ Účinkem takového ponoření je *přičlenění* k tomu, do koho byl člověk „ponořen“: k Otci i Synu i Duchu svatému, k Ježíšovi, k Pavlovi.

Zcela názorné je přičlenění člověka k tomu, do čeho byl ponořen, když Pavel užívá slovesa *baptizó* v čistě přeneseném, obrazném významu: ponoření do smrti, do jednoho těla znamená přičlenění ke smrti, k jednomu tělu.

V 1 Kor 10,2 mluví Pavel o křtu v Mojžíše stejným způsobem, jako jinde mluví o křtu v Krista, a téměř mimoděk tak staví vedle sebe postavu Mojžíše v SZ a postavu Ježíše v NZ. Ponoření „v Mojžíše“ tedy u Pavla znamená přičlenění k Mojžíšovi jako prostředníku mezi Izraelci a jejich Bohem, a prostřednictvím Mojžíše přičlenění k Hospodinu.

Komunita a naděje

Jean Vanier

Když mám mluvit¹ o komunitě a o naději,² chci začít tím, že vám řeknu něco o Erikovi. Jak víte, ve společenství Archa žijeme spolu s osobami s těžkým postižením. Vytváříme s nimi komunitu, která společně slaví a společně dou-

1 Tuto promluvu pronesl Jean Vanier jako pozvaný host na celosvětovém setkání provinčních představených karmelitánského řádu, které se konalo ve dnech 3.-12.9.2009 v San Felice del Benaco v Itálii.

2 Původní doslovný výraz „komunita naděje“, užitý v nadvise i několikrát v textu článku, zní nečesky, proto se snažíme jej obměnit, doufejme, že bez újmy na jeho významu. (Pozn. red.)

fá. To neznamená, že život v komunitě je vždy snadný, ale to vy víte. Chci tedy začít tím, že vám budu vyprávět o Erikovi, protože tu stojíme tváří v tvář tajemství. Erik byl mladý člověk, kterého jsme našli v jedné psychiatrické nemocnici. Byl slepý, hluchý, nemohl chodit – myslím, že jsem nikdy v životě neviděl mladého člověka s tak velkým trápením.

Žijeme ve světě, ve kterém jsou slabí odmítáni. A my máme z těch, kdo jsou slabí, strach. Na osmdesát procent dětí s Downovým syndromem je usmrčováno umělým potratem. Postižení jsou považováni za přítěž. Lidé jsou z nich často vystrašeni, rodiče jsou v rozpacích. A přitom se tu před námi otevírá tajemství. Chtěl bych k vám mluvit o tom, co [my v Arše] objevujeme: že totiž *docházíme uzdravení* skrze ty, které odmítáme. Mnozí z vás znají příběh Františka z Assisi. František říkal, že vždy nenáviděl malomocné. Ošklivili se mu, cítil k nim velký odpor. V jeho Závěti stojí, že jednoho dne jej Pán přivedl k malomocným a on s nimi zůstal. A když je opouštěl, říká: „V mém duchu i v mém těle byla nová sladkost – a od té doby jsem sloužil Pánu.“³ Ve Františkově době bylo v Evropě asi dvacet tisíc malomocných a na malomocné bylo pohlíženo jako na provinilce. Malomocenství bylo považováno za Boží trest⁴ a malomocní se toulali bez cíle nebo byli zavřeni v leprosářích.

Lidé jako Erik s nimi mají něco společného. Asi před sto lety a také i mnohem později, snad před padesáti léty, existovala ještě místa jako Staten Island v New Yorku⁵, kde bylo zavřeno asi sedm tisíc postižených lidí. Dnes můžete najít postižené lidi na ulici nebo umístěné v různých zařízeních či zavřené na psychiatrických odděleních. Mám s nimi zkušenosti: navštěvoval jsem ty, kteří jsou nejvíc odstrkováni – ty, kdo jsou považováni za blázny, šílence nebo za nebezpečné osoby. Naším povoláním v komunitě Archa je žít s nimi, společně oslavovat život a radovat se!

Takže jsem vám chtěl vyprávět o Erikovi, protože Erik byl pro mne velmi důležitý. Setkali jsme se s ním, když mu bylo pouhých deset let, v jedné psychiatrické nemocnici. Byl na psychiatrii, protože byl hluchoslepý. Zdravotní sestry i ostatní lidé nevěděli, jak se k němu chovat. Když se k němu přiblížili,

3 Je zajímavé, že Františkova *Závěť* tímto začíná: „Pán dal mně, bratru Františkovi, abych takto začal konat pokání: neboť když jsem byl v hříších, zdálo se mi příliš trpkým vidět malomocné. A sám Pán mě přivedl mezi ně a prokázal jsem jim milosrdenství. A když jsem od nich odcházel, to, co se mi zdálo hořkým, změnilo se mi ve sladkost duše i těla; a pak jsem [ještě] chvíli otálel a opustil jsem svět“ (Spisy sv. Františka a Kláry, Františkánské prameny I., Velehrad 2001, str. 59.)

4 Protože se mělo za to, že nemoc se šíří nemanželským sexuálním stykem (Pozn. red.).

5 Staten Island je jedním z pěti obvodů města New York. Existuje zde Children's Community Mental Health Center, které poskytuje klinickou i preventivní péči mentálně postiženým dětem a dospívajícím do 16 let, a jejich rodinám.

Srv. <<http://www.simhs.org/help-you/help-main.html>> (2.1.2012).

pevně je svíral, hladověl totiž po kontaktu. Jeho matka velmi trpěla. Měla již tři děti, a když zjistila, jak těžký handicap Erik má, cítila se úplně ztracená. Její manžel jezdil s kamionem, a tak byl stále pryč. Získal jsem velkou zkušenost s rodiči postižených dětí, a tak jsme založili organizaci nazvanou „Víra a světlo“: malou podpůrnou komunitu pro rodiče, jejich syny a dcery, přátele apod. Nyní máme kolem 1500 těchto komunit v téměř každé zemi světa. Viděl jsem tedy zblízka bolest rodičů, z křesťanského i nekřesťanského pohledu, ale také to, že v hloubi svědomí těchto lidí existuje pocit, že pokud mají postiženého syna nebo dceru, je to Boží trest. To vidíme už v deváté kapitole Janova evangelia. Když Ježíš a jeho učedníci potkávají slepého člověka, učedníci se hned táží: „Mistře, kdo zhřešil: on sám nebo jeho rodiče, že se narodil slepý?“ A Ježíšova reakce je: „Ne! Tak tomu není! Je slepý, aby se na něm mohli naplnit Boží skutky.“

Tvrdím, že postižení lidé patří k nejodstrkovanějším na světě. Bezesporu už tu nastal velký pokrok, existují integrované školy, úsilí o integraci těchto osob je alespoň v některých zemích velké, ale vzato obecně je na lidi s postižením pohlíženo se shovívavostí a je jimi pohrdáno, zvláště z toho důvodu, že žijeme v kultuře soupeření, honíme se za úspěchem a mocí. Žijeme ve společnosti, v níž panuje tyranie normálnosti. Když používám výrazu „tyranie normálnosti“, chci tím vystihnout: všichni musejí být stejní! A v této tyranii normálnosti mladí lidé, pokud jsou hezcí, pokud jsou silní, pokud jsou schopní, jdou nahoru. Pokud jsou křehcí...

Brzy budeme žít ve světě, v němž – zvláště v bohatých zemích – počet lidí slabých převyší počet lidí aktivní populace. Nevím, jestli si to církev připouští. Ve Francii bude za pár let počet osob postižených Alzheimerovou chorobou dosahovat jednoho milionu. (Populační) pyramida, s níž se můžete setkat v oblastech, jako jsou Afrika a Indie, pyramida tvořená malým počtem starých lidí, pak aktivní populací a nakonec spoustou dětí, stojí v bohatých zemích špičkou dolů. Zde je mnoho lidí slabých, protože jsme schopni udržet naživu i ty, kdo onemocněli Alzheimerovou chorobou, a také existuje množství úrazů, nehod na silnicích, různých nezpůsobilostí, duševních nemocí, depresí. Pak je tu aktivní populace a nakonec omezený počet dětí. Mluvíme o určitých zemích jako je Itálie, Francie a další, kde je velmi nízká úmrtnost. S postupem let tedy budeme stát tváří v tvář otázce: „Jaký význam má Erik?“ V našich bohatých zemích to všeobecně zákony řeší tím, že se těchto lidí zbavujeme. A můžete si být jisti, že zanedlouho bude pro osoby s Alzheimerovou chorobou eutanázie státními zákony povolována stále víc. Opravdu je třeba se ptát: „Co to znamená?“ Když svatý Pavel říká, že ty údy těla, které jsou nejslabší a které zahalujeme oděvem, jsou pro tělo nepostradatelné (1 Kor 12,22), co to znamená? Ti, kteří jsou slabí, nejslabší, a nejsou reprezen-

tativní, jsou pro tělo nepostradatelní... Kladu vám tuto otázku. Nikdy jsem [totiž] neviděl knihu o eklesiologii,⁶ která by začínala: „Slabí a nereprezentativní jsou v Kristově těle nepostradatelní.“ Snad pronikneme trochu hlouběji k tomu, proč jsou nepostradatelní, když se zeptáme: „Máme my evangelizovat je, anebo oni evangelizují nás?“ Takto se ptejme. „My jsme *evangelizováni* slabými?“

Vrátíme se zpět k Erikovi. Je třeba, abychom hlouběji poznali určité prvky lidské psyché, lidského bytí. Především si všichni umíte představit bolest jeho matky. Byla touto situací zničená. Dítě slepé a hluché, které nemůže chodit, hrozná úzkost – co to všechno má znamenat? Před časem za mnou přišla se svým manželem jedna žena, která čekala dítě – děvčátko jménem Gabrielle. To dítě trpělo smrtelnou chorobou, na jejíž následky děti umírají již v lůně matky nebo krátce po narození. Přišla si se mnou promluvit. Měla už tři děti a z pochopitelných důvodů byla na pokraji deprese. Mluvili jsme spolu a ona přišla na oběd do domu, kde žijí spolu s postiženými. Nemohl jsem pro ni dělat víc než jí pravidelně telefonovat. Říkala mi, že cítí, jak dítě v ní kope, byla šťastná – cítila [jeho] energii. Pak se mě zeptala: „Mám to říct ostatním dětem?“ A já jsem odpověděl: „Samozřejmě!“. Takže řekla svým dětem – tříletému, pětiletému a sedmiletému – že Gabriela zemře pravděpodobně ještě před narozením. Její gynekolog, jinak velmi ohleduplný, a také pediatr na ni tlačili, aby šla na potrat. Pediatr nechtěl léčit dítě, které zemře. Ale její pětileté dítě řeklo: „Mami, ta má ale štěstí, my musíme žít dlouho, a ona půjde rovnou do nebe!“ Děti někdy mají moudrost, kterou my nemáme... Děvčátko se narodilo živé, bylo pokřtěno a zemřelo za dva dny. Rodiče, vystavení tlaku zvolit potrat a [šikanování] tyranii normálnosti, to nemají lehké. Já se neangažuji v nějakých velkých akcích pro „Právo na život“, ale můj postoj si jistě umíte představit. Myslím si ale, že pokud lidé bojují za právo na život, měli by se také těm, kdo jsou slabí, věnovat a ne je prostě zavřít do nějakých institucí, a tak je odstranit. Tento postoj (otevřenosti pro ty, kdo jsou slabí), musí vycházet z církve.

Tedy jeho matka dala Erika do nemocnice a já bych vám teď chtěl říci něco o vztahu mezi dětmi, které nějak strádají, a jejich matkami. Protože ti nejslabší nás učí něco o slabosti, o zranitelnosti. My všichni, když jsme se narodili, byli jsme malí, slabí, zranitelní, křehcí. Neuměli jsme se bránit. A co jsme potřebovali? Potřebovali jsme maminku, která nám řekne: „Mám tě ráda. Jsi můj milovaný chlapeček, moje milovaná holčička“. Nejistota – to je situace nás všech po narození. A my jsme zjistili, že i když jsme byli zranitelní, dopadlo to dobře, protože jsme byli milovaní. Později jsme se své zranitelnosti a své křehkosti děsili, ale když jsme byli dětmi, tak zranitelnými, jak

6 Jean Vanier tu mluvil k posluchačům, z nichž naprostá většina byli kněží. (Pozn. red.)

jsme byli, cítili jsme se milováni. Možná toto je základní zkušenost s Ježíšem. Ne to, že konáme dobré skutky, že máme vystudovanou teologii, že jsme aktivními členy nějaké komunity a děláme správné věci, ale to, že jsme hluboce milováni. Tady to všechno začíná – jsme milováni, Bůh nás pokládá za vzácné.

Jeden postižený jedenáctiletý chlapec v jedné pařížské farnosti šel k prvnímu svatému přijímání. Po mši svaté se konala v rodině malá oslava. Když končila, jeden ze strýců a zároveň kmostr dítěte řekl matce: „To byla ale krásná eucharistie. Škoda, že on tomu vůbec nerozuměl.“ Matka se rozplakala a chlapec, když viděl její slzy, jí řekl: „Mami, netrap se, Ježíš mě miluje takového, jaký jsem.“ Což znamená: „Nemusím být takový, jakým mě chtějí mít druzí, mohu být sám sebou. Tak je to dobře, maminko, neplač, Ježíš mě miluje takového, jaký jsem.“ Všiml jsem si, že tato slova jsou lidmi těžko přijímána, protože oni se často cítí milováni, jen *jestli* se budou víc snažit. *Jestli!*

Tohle dítě ale zakusilo, co znamená být milované takové, jaké je, se svými omezeními a svou chudobou. A může nás něčemu naučit. Co se stane, když dítě objeví, že jeho maminka ho nemiluje takové, jaké je? Když dítě vidí, že jeho matka a otec z něj nemají radost, že je pro svou matku zklamáním a že ona nad ním pláče? Ti z nás, kteří jsme měli maminku, která nás objímala a říkala nám, že jsme jí drazí, jsme začínali svůj život s vědomím, že jsme slabí a jsme milováni a že je to tak dobře. Jestliže ale tuto zkušenost nemáme, máme v sobě bariéry, které jsou příčinou velkých úzkostí. Erik nevěděl, kdo je. To můžete vidět u mnohých mladých na ulici, u mladých delikventů, narkomanů – nevědí, kdo jsou! A snad mnozí z nich [nikdy] nezakusili, že by jim někdo řekl: „Miluji tě takového, jaký jsi. A jsi důležitý; pro mě jsi důležitý.“

Erik k nám přišel z psychiatrické nemocnice, když mu bylo šestnáct let – křečkový mladíček – a náš úkol v komunitě Archa nebyl v první řadě změnit ho, ale *přijmout ho*. Přirozeně i my potřebujeme odborníky, jen díky našemu lékařskému týmu jsme byli s to mu operovat nohy a podařilo se, že chodí. Samozřejmě, že při styku s lidmi, kteří trpí fyzicky či psychicky, potřebujeme dobré psychiatry, dobré lékaře, dobré profesionály. Naší vlastní úlohou je ale postiženého člověka přijmout a dát mu najevo: „Jsem rád, že jsem tady s tebou.“ Říkávám, že pedagogika Archy spočívá v tom ukázat druhému: „Jsem rád, že s tebou žiji, jsem rád, že jsi“, protože většinou dotyčný slychal, alespoň ve své rodině, pouze: „Jsi zklamáním!“ Vidíte, milovat někoho znamená ukázat mu, že je vzácný: „Jsi dítě Boží! Jsi vzácný. Možná, že spoustu věcí nedokážeš, ale jsi vzácný.“ Toto je Františkovo vnitřní vidění malomocných: „Jsi vzácný.“ Pokud někdo z vás měl to privilegium pracovat s vězni nebo (s lidmi) v katastrofálních poměrech, víte, že tam nejste především proto,

abyste ty lidi obrátili, ale že tam jste především proto, abyste jim řekli: „Jsi vzácný! Jsi důležitý! Máš cenu, máš cenu!“

To je ale dlouhá cesta a já bych chtěl něco říci i o asistentech, kteří k nám přicházejí, a o tom, jaký pokrok musejí udělat. Naším úkolem je pomoci asistentům přejít od dobročinnosti ke společenství. Dobročinnost, jak víme, znamená konat dobro pro druhé. Když máme víc peněz, schopnosti, vědomostí, chceme z toho konat dobro pro druhé. A když konáme dobro pro druhé, konáme dobro i sami pro sebe, máme z toho dobrý pocit – vím, že teď konám dobro. Tedy konat dobro přináší uspokojení. A člověk má pocit moci. Tedy [naším úkolem tu je] pomáhat lidem přejít od dobročinnosti – která dává, kdy my chceme dávat, kdy [my určujeme,] jak moc toho dáme, a [stanovujeme] čas, který věnujeme... Přejít od této dobročinnosti ke *společenství*, které znamená opravdové setkání – setkání s tebou ve tvé chudobě – a znamená setkat se s Erikem v jeho chudobě.

Když jsem skončil v roce 1980 v roli vedení své komunity, přišel jsem žít s Erikem a ostatními něco, co je „*vtělení*“. Objímat tělo, dotýkat se těla, pomáhat tělu nacházet jeho pravou hodnotu. Říkávám, že Archa je založena na těle; ne na slově, ale na těle. Protože lidé, kteří přicházejí do našich komunit, přicházejí s rozbitými těly. I když slovo je samozřejmě také důležité. Celé tajemství vztahu mezi slovem a tělem je tajemství svátosti. Slovo a tělo. Často říkám, že zvěstovat evangelium chudým neznámá říkat jim: „Bůh vás miluje“, ale: „Já vás miluji. Já se pro vás budu nasazovat ve jménu Ježíšově.“ Za slova se můžeme schovat, ale tělo je blízkost. Jak říkám, je to opravdové vtělení. Zde vyvstává tajemství Panny Marie, která se těla Slova, které se stalo tělem, dotýká, miluje je, krmí, umývá. Musím říci, že slovo se stává tělem stejně, jako se tělo může stát slovem.

S lidmi jako Erik je to běh na dlouhou trať. Šestnáct let mu bylo zle, šestnáct let žil v úzkosti – a úzkost je něco velmi odlišného od strachu. Strach znamená obyčejně strach z něčeho, a pokud to „něco“ odstraníme, také strach zmizí a nezažíváme už úzkost. Úzkost je cosi existenciálního: kdo jsem já, zda mám nějakou hodnotu, zda jsem milovaný, zda jsem důležitý, zda opravdu existuji, kde existuji, co jsem zač. Lidé, kteří jsou uvězněni v pasti úzkosti mohou upadnout do deprese, protože deprese je jedním ze způsobů, jak čelit úzkosti, jako když člověk vytěsňuje svou citlivost nebo když se nechá vytáhnout ven z reálného světa. Naším úkolem tedy bylo přijmout Erika a ukázat mu, že jsme rádi, že existuje, že je hezké s ním být. Jedna věc nás dojímalá. Když k nám Erik přišel, nebyl pokřtěný. Občas přicházel do kaple a nás právě upoutalo, že když byl v kapli, tak jak byl slepý a hluchý, zdálo se nám, že má v sobě pokoj. Když pobýval v kapli, jeho tvář byla klidná, i když jinak v ní měl

výraz napětí, úzkosti, neustálého vnitřního hnutí. Víte, v soužití s někým, jako je Erik, který není s to vyjádřit se slovy, musíme se snažit porozumět mu skrze znamení, která dává jeho tělo.

Když byl Erik tak klidný, ptali jsme se sebe navzájem i našich kněží: „Co se to děje?“ A došli jsme k závěru, že v těchto chvílích se Erikovi zjevuje Bůh. Nebyla to jistota, jen jsme se toho dohadovali, náš závěr byl nicméně takový, že Bůh se Erikovi dává poznat. Ne prostřednictvím slov, ale skrze vnitřní pokoj. Protože tak se Bůh dává poznat – zjevuje se: ve vnitřním pokoji, v tichu, jemnosti a něze. A tak toto nás postupně vedlo k tomu, že Erik byl později pokřtěn a přijal první svaté přijímání. Byly to okamžiky velké něhy v něm, dělal samozřejmě pokroky. Nemohli jsme uzdravit jeho tělo, jeho oči, ale mohli jsme určitým způsobem dosáhnout k jeho srdci a myslím si, že Erik začal chápat, že jsou tu lidé, kteří se o něj zajímají ne proto, že už dělá něco lépe, ale pouze proto, že je dítětem Božím a členem lidské společnosti. Erik zemřel sedm let nato. Měl poškozený hrudník a jednoho dne začal mít potíže s dýcháním, spěšně jsme ho vezli do nemocnice, ale zemřel ještě v autě.

Tímto tajemstvím [Božího zjevení v lidech slabých] se tedy teď zabýváme a tím, jak pomáháme našim asistentům pokročit od dobročinnosti skrze konání dobra a dospět k [takovému] prokazování pomoci postiženým, při němž je patrné, že postižení lidé mají co dát nám. Do naší komunity každý rok přicházejí na jeden měsíc budoucí kněží. Během ledna a února byli v pěti nebo šesti komunitách v naší oblasti. A těchto asi 19 budoucích kněží na konci svého pobytu požádalo, aby se se mnou mohli setkat. Řekl jsem jim: „Nechci vám něco přednášet, rád bych naopak slyšel od vás, co jste vy prožili a zakusili.“ Téměř všichni odpověděli, že život v našich domech je *proměnil*. Ptal jsem se: „Tomu nerozumím, všichni jste budoucí kněží a říkáte, že jste se proměnili – pouze tím, že jste žili s lidmi, které někteří nazývají blázny. V čem spočívá tato vaše proměna? Co jste zažili?“

Mou zkušeností je, že mnozí z těchto budoucích kněží žijí „ve své hlavě“, ale mají mnoho potíží se vztahy. Víte, když někdo žije „ve své hlavě“, učí se všechno možné a pak říká lidem, jaká je pravda, ale vztahy jsou něco jiného, v nich záleží na naslouchání, na [ochotě a schopnosti] jít do kontaktu: vyprávějte mi svůj příběh, vyprávějte mi, co prožíváte – jako ta žena, která ke mně přišla s malou Gabrielou v lůně. Vyprávějte mi prostě o své bolesti, o tom, čím žijete. Já nemohu změnit bolest lidí. Vše, co mohu udělat, je jít s vámi, mohu vám každý týden zatelefonovat. Vidíte, nemohu změnit lidskou bolest. Neumím tvářit v tvář bolesti ani říct něco hezkého. Bojím se slov – těch duchovních slov, která nevcházejí do lidského srdce, ale zůstávají venku. Tak tomu bylo, když jsem navštívil jednu ženu, která měla velmi těžce postižené dítě, a zeptal jsem

se jí: „Svěřili jste se panu faráři?“ Ona mi řekla: „Ano, přišel, strávil se mnou pár minut, viděl mé dítě a řekl mi: ‚To je tvůj kříž!‘ A víc už nepřišel.“ Ten kněz měl říci: „Mohu přicházet každý týden a vykoupat ho – to je vše, co mohu udělat, ale rád bych, abys věděla, že v tom chci kráčet při tobě.“ Jak už jsem řekl, jsme povolání být Archa, která je založena na těle, ale jsme povoláni kráčet s bolestí, protože nemůžeme vyléčit Erika nebo Françoise (Františku).

Včera, než jsem odjel na letiště, zašel jsem za Františkou a poprosil jsem ji: „Jedu přednášet karmelitánům, budeš se za mě modlit?“ Františce je 78 let a je těžce postižená, slepá, nehne se z lůžka. Přijali jsme ji do jednoho našeho malého domu, když jí bylo asi čtyřicet, je to tedy už 38 let. Byla inkontinentní, nedokázala sama jíst, nemohla mluvit atd. Ted jsem ale cítil, že dřív než přijdu sem, abych s vámi mluvil, chci, aby se za mě modlila – a ona se na mě dívala svýma nevidoucícma očima, poslouchala mě a já se dotkl její tváře a řekl jsem jí: „Potřebuji tvou modlitbu, potřebuji tvoji pomoc.“ Nevím, nakolik mi rozuměla, ale pro naši komunitu je to velmi důležitý člověk. Nyní je jí 78 let a nevíme, jak dlouho ještě bude žít, nemůže opustit svůj pokoj, protože je příliš slabá a mohla by se nakazit dalšími nemocemi. Ale řeknu vám o ní jeden příběh. Petr je jeden mladý Kanaďan, který přišel, aby rok žil v domě, kde žije Františka. Petrovi je 28 let a při jedné duchovní obnově vyprávěl toto své svědectví: „Požádali mě, abych se staral o Františku, a mně zatrnulo u srdce, protože jsem nevěděl, co mám dělat. Je slepá, hluchá, pořád jen leží, občas si svlékne všechny šaty; nechtěl jsem s ní být a krmit ji. Ale pak jsem to vzal.“ Petr k ní chodil každý den, dvakrát nebo kolikrát bylo třeba ji krmit. A potom řekl: „Jednoho dne mě Františka vzala za ruku, podívala se na mě a usmála se. Cítil jsem se úplně proměněný, něco se ve mně stalo – najednou tu byl vztah – byla to chvíle milosti. Přítomnost Boží, kterou nechápu, zvláštní chvíle, ve které jsme se setkali: to, co bylo hlouběji v její osobnosti, skryto za její nemocí, věkem, křehkostí a nemohoucností, a já, který jsem součástí onoho systému „normálnosti“, který vyžaduje, abychom byli krásní, silní a schopní. A v tom okamžiku, kdy jsme se setkali, jsem byl schopen přijmout celou svou zranitelnost a slabost. Nejsem to, co dělám, jsem něco jiného, jsem někdo.“ Hle, takové je to tajemství.

Máme mnoho asistentů, kteří přicházejí jen na krátkou dobu. Zažijí hlubokou zkušenost a odcházejí – takový je tlak „normálnosti“, vydělávat peníze, mít moc, být slavní, být důležití. Žít s Františkou a Erikem. Setkal jsem se nedávno s rodiči žáků jedné střední školy v Paříži a jedna z otázek, které mi dali, zněla: „A jaké máte problémy?“ Řekl jsem: „Jedním z našich problémů jsou rodiče našich asistentů.“ Všichni se na mě udiveně zadívali a já jsem opakoval: „Ano, vy! Jste šťastní, když vaše děti jdou a stráví s námi šest měsíců, protože jim to pomůže být dobrými lidmi; ale když s námi zůstanou,

aby žili s těmito postiženými, vy nechcete, a já to dobře to vím! Rodiče nechtějí, aby jejich děti žily poselství evangelia a aby žily s chudými a vyděděníci a zvláště s těmi, na které je pohlíženo jako na malomocné naší doby.“ Z tohoto všeho tlaku pochází tlak „normálnosti“ mít se hezky po hmotné stránce. [A přece] lidé mohou zakusit to, co zažil Petr. Jakousi vzájemnou výměnu zakoušení Boha skrze takovéto tajemné setkání s těmi, kteří jsou ti nejodstrkovanější a nejméně žádoucí. Přece jen zjistíme, že jsme proměněni, že jsme [nyní] zaměřeni na vztahy. Ale i tohle je dlouhá cesta a vyžaduje čas. Kolik mladých lidí by mohlo přijít do vašeho řádu poté, co učinili zkušenost s Bohem – zaslechli volání. Co to znamená? Že v některé oblasti jejich srdce je zasáhla zvěst evangelia a Ježíš. A mohou přijít s nadšením, ale vy i já víme, kolik nadšení může postupně vyprchat, a nakonec se z nás stávají lidé, kteří jednájí bez valného nadšení. Otázkou tedy je, v čem spočívá naše naděje, naděje, která živí nadšení, touhu.

To je ta pravá otázka. Požádali jste mě, abych k vám mluvil o komunitě a o naději. Potřebuji [v tom od vás] pomoc... Myslím, že my všichni potřebujeme pomoc. Jak můžeme podpořit naše komunity, aby byly místy naděje, nadšení, emocí? My máme poselství, které máme předávat, poselství, které máme předávat světu, a náš svět se nachází v obtížné situaci. Všude je bolest, zmatek. V čem je naděje? Jakou naději můžeme světu ukázat? Tak se ptáme. To je otázka mých asistentů, kteří zažívají zkušenost setkání s lidmi odmítanými, vystavení tlaku „normálnosti“ a tlaku vydělávání peněz a ovlivňování médií a televizi. Televize má obrovský vliv na mozek, na vědomí i podvědomí. Jeden světicí biskup mi řekl, že navštívil katolické školy v diecézi a byl šokován tím, že 90 – 95% mladých lidí ve věku 16-17 let má ve svém pokoji, kde spí, televizi. Dnes máme nové vychovatele – televizi a internet! Na Googlu můžeme vyhledávat cokoli. A naše mysl i podvědomí jsou manipulovány, takže kde nalézt nadšení a emoce?

Naše komunity jsou velmi křehké. Je mnoho lidí, kteří čekají na to, aby mohli přijít do Archy. Máme pět malých komunit v Indii, jednu v Kalkatě. Umíte si představit počet postižených na ulicích Kalkaty nebo zavřených v nemocnicích či jiných institucích. Ale kdo s nimi chce žít? To je otázka. A jak můžeme přitáhnout asistenty a jak je máme formovat? Jaká formace povede k tomu, aby lidé, kteří chtějí prokazovat dobročinnost, přišli a objevili tajemství – [úmyslně] říkám tajemství – že můžeme být uzdraveni, když vstoupíme do vztahu s takovými lidmi, jako byl Erik. Ve 25. kapitole Matoušova evangelia je psáno: „Pojďte, požehnaní mého Otce, ujměte se království, které je vám připraveno od založení světa. (...) byl jsem nahý a oblékli jste mě, byl jsem ve vězení a přišli jste za mnou. (...) Pane, kdy jsme tě viděli...? Cokoli jste učinili jednomu z těchto nepatrných, mně jste učinili.“ Je to také

naše zkušenost? Když žijeme s postiženými lidmi, nejde o to, že pro ně prostě něco děláme, ale my s nimi *žijeme*. Ano, musíme to dělat také proto, abychom jim pomohli stále líp prospívat a pracovat atd. Ale nacházíme se v historickém období, ve kterém nás ovládá tyranie normalnosti. Je třeba, aby každý z nás překročil [zaměřením na] úspěch a učil se objevovat Erikovo tajemství a žít s Erikem a s ostatními. Vzdálili jsme se od tajemství poselství evangelia, které je místem naděje pro náš svět.

Dnes se ve světě v běžném tisku objevuje čím dál více zajímavých článků. Dosud jsme tu nacházeli individualismus, zaměření na osobní úspěch, osobní uznání. Ale věci se mění. Teď najdeme v časopisech: v příštích desíti letech budeme žít lépe, když se důležitými stanou vztahy. Pokud se naučíme žít vztahy. Ale vztahy jsou obtížné. Vy pravděpodobně chápáte, že komunitu můžete usměrňovat stanovením předpisů: kdy vstáváte, modlíte se, atd. Dodržovat pravidla v komunitě se naučí každý, ale co znamená navzájem „milovat bližního“? Co znamená tento zákon lásky, který tvoří komunitu? Víme, že nejsme učedníci Kristovi, [už] když chodíme na mši, modlíme se a známe dobře teologii, ale když milujeme druhé. „Podle toho všichni poznají, že jste moji učedníci, budete-li mít lásku k sobě navzájem“ (Jan 13,35). A to není jednoduché. Všichni máme v sobě bloky, strachy, předsudky vůči těm, kdo jsou jiní než my. Cítíme se ve vztahu „lapaní“. Bojíme se být opravdu otevření, protože ten druhý by mne mohl zranit a já bych mohl zranit jeho. Všichni kalkulujeme. Není lehké tvořit komunitu, kde se opravdu projevujeme, kde se navzájem milujeme. Takové jsou vaše těžkosti, takové těžkosti tu jsou. Je to obtížné – ale dovolím si tvrdit, že komunita je místo, kde kráčíme spolu s trpícími, a především je místo, kde milujeme jeden druhého ne skrze nějaký předpis, ale tak, že jsme s Erikem – že si všímáme, co Erik potřebuje – a nejenom co potřebuje Erik, ale také co potřebují asistenti.

Někteří asistenti mi říkají, jak je to skvělé být s postiženými, ale pro jiné asistenty je to strašné. Postižení smějí být postižení, takoví prostě jsou, u nich nevadí, že jsou šílení, ale asistenti musejí být jako já, nesmějí být šílení, nesmějí být takoví nebo makoví. Všichni ale máme svou historii, historii víry, pádů, úspěchů, všichni jsme lidé zranění. [Pokud jde o] historii našich vztahů: nadějí, naší nadějí je, že můžeme být znamením pro tento svět, znamením, že slabí nesmějí být odmítáni, protože [tu] mají své místo, znamením, že každý člověk je vzácný v očích Božích. Ať už je jeho náboženství jakékoliv. Někteří z nás totiž žijí v ekumenických komunitách nebo v komunitách, tvořených lidmi různých náboženství. Například v Indii žijeme spolu hinduisté, muslimové a křesťané. Učíme se spolu žít ve svém společném lidství. Žít společně jako katolíci [ještě] neznamená, že je to snazší než žít s hinduisty. To, že máme stejnou víru, neznamená, že se navzájem milujeme. Všichni

máme svou historii co do zranění a obtíží ve vztazích, jsme s to utíkat od vztahů, schovávat se před nimi, být stále zaměstnání, abychom se s druhými nemuseli setkat. My zkusíme být komunitou, ve které se učíme milovat jeden druhého, každého pro to, že je, se vší naší křehkostí. Proto říkám, že je to škola lásky, každého pro to, že je, se vší naší křehkostí. Proto říkám, že je to škola lásky k těm nejslabším a nejhudším, že On nám pošle mnoho asistentů, protože srdcem Archy jsou vztahy. Vytvářet vztahy, dohodnout se, že jsme spolu spojeni. Jsem rád, že jsem se s vámi mohl rozdělit o naši zkušenost, jsem rád, že vám mohu říci, že potřebujeme vaše modlitby, a jsem vám vděčný za vaše pozvání a za to, že jsem vám mohl vyprávět svůj – náš příběh.

Z italštiny přeložili Martina Vintrová a P. Gorazd.

5. část
dokončení¹⁰

Dokument „Pro vás jsem se narodila“

Třetí část:
*Kritéria pro rozvržení
tereziánské četby
a konkrétní návrhy*

I. Kritéria pro rozvržení četby spisů sv. Terezie

32. První kritérium nám poskytuje osobní duchovní zkušenost matky Terezie. Od svého obrácení nabývala, opírajíc se pevně o vnitřní modlitbu, zkušenosti stále se prohlubujícího setkávání s osobou Ježíše Krista, v něhož věřila, kterého milovala a do něj vkládala svou naději. S jeho pomocí pronikla do života Nejsvětější Trojice a jeho prostřednictvím se oddala službě církvi, cvičením se v apoštolsky a misijně zaměřené kontemplaci. Proto i nás musí naše četba uvádět do Krista, volat ke kontemplaci jeho tváře a pobízet k tomu, abychom se stali jemu podobnými a dokázali jej tak zvěstovat jako Slovo z pozice svědků jeho lásky.

¹⁰ Úvodem závěrečné části dokumentu s vděčností připomeneme, že nám jej ochotně poskytli bratři bosí karmelitáni. Jejich překlad jsme jen mírně upravili. Můžete jej najít také na www.klasterslany.cz v oddíle Texty.

33. Na druhém místě, se zřetelem na moc Božího slova a Písma svatého v tereziánské zkušenosti a ve shodě s tím, jak je znovu doceňováno *Boží slovo v životě a poslání církve* (srov. Biskupská synoda, říjen 2008), je třeba nabídnout takovou četbu Tereziiných děl, která by vycházela z biblické perspektivy, jež je v tereziánském pojetí úzce spojená s liturgií, „zdrojem a vrcholem duchovního života“ (SC 10).

34. Na třetím místě, vyjdeme-li z jedinečného Tereziina zakoušení církve, je možné jako další klíč k četbě jejích spisů navrhnout vnímání potřeb dnešní církve a snahu na ně odpovědět v oblasti spirituality a evangelizace, přičemž lze vyjít ze tří souřadnic pokoncilní ekzeziologie, které byly shrnuty v dokumentu *Vita consecrata: zasvěcení, společenství a poslání*.

35. Díla svaté Terezie od Ježíše popisují styl bratrství, který je zvlášť významný pro naši moderní společnost, poznamenanou individualismem, kde je zapotřebí stále zřetelnějších známek společenství, které by hlásaly univerzální bratrství prostřednictvím života, naplněného chudobou, čistotou a poslušností: „Rozhodla jsem se udělat to maličko, co jsem mohla, to je následovat evangelijní rady s veškerou dokonalostí, jaké jsem schopna, a vynasnažit se, aby těch několik málo sester, co jsou zde, dělalo totéž, v důvěře ve velkou dobrotu Boží, která nikdy neopomene pomoci tomu, kdo se pro Něj rozhodne opustit všechno“ (CV 1,2; srov. VC 87).

36. Další kritérium pro četbu poskytuje apoštolský a misijní rozměr, který vyzařuje ze života a děl světice. Přičemž je třeba zdůraznit její prožívání velikonočního tajemství jako zdroje veškeré evangelizace a apoštolskou službu, kterou dnes církev vyžaduje od zasvěceného života, jak je zřejmé ze třetí části dokumentu *Vita consecrata*, nazvané „Služba lásky“.

37. A konečně, jelikož jsme přesvědčeni, že díla světice obsahují poselství platné pro naši dobu a pro všechny kultury, pobízíme k tomu, aby byla čtena s očima otevřenými pro dnešek, s novou náboženskou a kulturní citlivostí, při stálém vědomí rozdílných kulturních a náboženských souvislostí, jak je do nich náš Rád zasazen. Rámcem této četby může být vize, rozvinutá v dokumentu generální kapituly z roku 2003: *Na cestě se svatou Terezií od Ježíše a svatým Janem od Kříže: vracet se k podstatnému*, 60-64; 74-78.

II. Konkrétní návrhy

38. Navrhujeme číst od 15. října 2009 do téhož data roku 2014, každý rok, jak osobně, tak v komunitě, jedno z děl svaté matky Terezie od Ježíše, s pomocí

průvodce vypracovaného komisí, jež bude k tomu jmenována definitoriem.² Tam, kde je to možné, bude komunitní četba doplněna [liturgickým] slavním, týdny spirituality, mezioborovými kongresy o Tereziiných dílech atd. V každém případě se budou v jednotlivých oblastech konat každoroční setkání za účelem sdílení a zhodnocení výsledků projektu.

39. Řád četby tereziánských děl bude následující: *Kniha života* (2009-2010), *Cesta dokonalosti* (2010-2011), *Kniha o založeních* (2011-2012), *Vnitřní hrad* (2012-2013), *Duchovní relace, Básně a Dopisy* (2013-2014).

40. Cílem, který jsme si předsevzali, je, abychom prostřednictvím naslouchání slovu svaté Terezie dosáhli – osobně i v komunitách – posílení naší křesťanské existence na biblickém a evangelijním základu a obohacení našeho života z víry ve společenství s církví. Jako Tereziini soudobí adresáti musíme i my být schopni konstatovat, že nám plody kontaktu s jejími spisy napomáhají ke zlepšení našeho života jakožto bosých karmelitánů, s podobnou účinností, jakou svatý Řehoř připisoval Písmu, které „roste s tím, kdo je čte,“ úměrně víře a lásce čtenáře. Z tohoto důvodu se naše četba bude řídit spíše tím, co je v Tereziiných spisech opravdu podstatným pro náš život, než nějakým systematickým zájmem.

41. Definitorium vytvoří ústřední komisi, jejímž hlavním úkolem bude jednak vypracování průvodců či pomůcek k četbě na každý rok, jednak podporování, koordinace a propagace iniciativ, které vzniknou v různých oblastech.

42. Rozšíříme náš *okruh čtenářů* (*děl svaté Terezie*) z jednotlivců a komunit i na bosé karmelitky, sekulární řád, tereziánskou rodinu a laiky, a to za účelem obohacení tohoto čtení. Aby se tak v našich komunitách a v okruhu naší pastorace podnítila četba děl svaté Terezie, spojená se sdílením.

43. Budou vytvořeny internetové stránky, určené k šíření spisů matky Terezie, aby se tak umožnila jejich co nejsnazší četba i pomocí nových technologií.

44. Podpoříme nárůst potenciálu Ávily jako centra přijímání poutníků, zvláště mladých, na základě iniciativy generálního definitoria a ve spolupráci s konventem „La Santa“ – rodným domem svaté Terezie – s Pyrenejskou konferencí provinciálů a s CITEs. Je třeba zde poskytnout pastorační nabídku, která by mohla být rozšířena i na další významná tereziánská místa a která by zahrnovala poutě, dny formace a modlitby atd. V tomto smyslu také Světový den mládeže, který se uskuteční v roce 2011 v Madridu, pojmem jako příležitost k šíření poznání postavy a díla svaté Terezie.

² Více podrobností k tomu najdete na citovaných internetových stránkách bosých karmelitánů.

45. Tuto pastorační nabídku ještě doplníme - s přispěním dalších formačních center Řádu, jako je Teresianum, pomocí iniciativ kulturního a vědeckého rázu, prostřednictvím kurzů a kongresů, setkání a seminářů pro odborníky, překladatele a badatele, věnující se svaté Terezií. Budou vypracovány konkrétní programy, realizovatelné v různých oblastech a centrech studia spirituální teologie atd.

46. Alespoň jedenkrát v průběhu následujícího šestiletí bude uspořádáno mimořádné definitorium, které by mezi tématy k projednání počítalo rovněž se zhodnocením účinnosti tohoto plánu četby.

47. Pokročíme k vypracování kritického znění (*textus receptus*) spisů svaté Terezie, stejně tak jako dalšího postupu (*modus operandi*) při začleňování nových textů, zvláště pokud jde o dopisy a další fragmenty, které by mohly být nalezeny, aby se mohl sjednotit způsob citací v originálním textu i v překladech. Definitorium se bude muset co nejdříve ujmout tohoto závazku, poté co jej projedná s odborníky a vydavateli.

48. Definitorium podpoří vydávání děl svaté Terezie v různých jazycích, v popularizačních a ekonomicky dostupných podobách.

Závěr

49. Opírajíce se o zkušenost s živým Bohem, který nás stvořil ke svému obrazu a podobě a který si učinil přifýtek v nitru každé osoby, chceme obnovit vědomí našeho charizmatu ve službě církvi a lidstvu dneška plánovitě rozvrženou četbou spisů Terezie od Ježíše. Toužíme znovu prožívat a sdílet tereziánské hodnoty: Tereziin smysl pro Boha a pro člověka, jejího ducha modlitby a její otevřenost pro události našeho světa, její zodpovědnost vůči církvi a jejího apoštolského ducha. A konečně se k ní chceme také přidat a společně kontempletovat krásu „duší, kterými se tolik kochá Pán“ (7H 1,1), počínaje obnoveným uvědomováním si důstojnosti každého z nás. Takto zároveň budeme pohlížet na dnešního člověka pozitivně a plni naděje a zaujmeme tvůrčí postoj jak při budování království Ježíše Krista, tak při hlásání nového nebe a nové země. „Velikost Boží nemá konce, ani jeho díla jej nebudou mít“ (tamtéž). Bůh nepřestal jednat a je i nadále Pánem dějin. Proto chceme, aby se toto vše stalo velkým příspěvkem, který se tereziánský Karmel cítí povinen nabídnout k tomu, aby i muži a ženy 21. století byli mystiky, lidmi, kteří zakusili Boha, objevili smysl svého života a chtějí jej předávat svým současníkům.

Modlitba ke svaté Terezii od Ježíše

*Svatá matko Terezie od Ježíše,
ty ses zcela vydala službě lásky:
nauč nás kráčet cestou vnitřní modlitby
rozhodně a věrně,
s pozorností upřenou k Pánu, trojjedinému Bohu,
stále přítomnému v nejnějnějším středu našeho bytí.*

*Posilni v nás základ
pravé pokory,
obnovené odpoutanosti,
a bezpodmínečné bratrské lásky,
ve škole Panny Marie, naší Matky.*

*Uděl nám svou vroucí apoštolskou lásku k církvi.
Kéž je Ježíš Kristus naší radostí,
naší nadějí a naší silou,
nevyčerpatelným Pramenem
nejnějnější důvěrnosti.*

*Požehnej naší velké karmelitánské rodině,
nauč nás modlit se z celého srdce spolu s tebou:
„Jsem Vaše, Pane, pro Vás jsem se narodila.
Co se mnou uděláte?“ Amen.*

KARMEL

ČASOPIS PRO DUCHOVNÍ ŽIVOT

Vydává Českomoravská generální delegatura řádu karmelitánů v Kostelním Vydří.

Odpovědný redaktor P. Gorazd Cetkovský O.Carm.

ISSN - KARMEL 1210 - 499X

Podávání novinových zásilek povoleno Českou poštou s. p., ředitelstvím odštěpného závodu Jižní Čechy v Českých Budějovicích, j. zn.: P - 1911 / 97 ze dne 9. dubna 1997.

Evidenční číslo: MK ČR E 13791

Starší čísla časopisu najdete na www.karmel.cz